

Σκέψεις και Στόχοι της σύγχρονης διδακτικής της Γαλλικής γλώσσας Τι διδάσκει κάποιος όταν διδάσκει μία ξένη γλώσσα;

Διαμάντη Αρίστη, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Τι διδάσκει κάποιος όταν διδάσκει μία ξένη γλώσσα;
Η διδακτική της Γαλλικής ως ξένης γλώσσας απαντά σε αυτή την ερώτηση βάζοντας σε πρώτη θέση την γραμματική, σε αντίθεση με το πολιτισμό και την κουλτούρα που κανονικά πρέπει να διδάσκονται και να εμπλέκονται μαζί της, αφού καλούμαστε λόγω της παγκοσμιοποίησης, να γνωρίζουμε στους εκπαιδευόμενους την γραμματική μέσα από την κουλτούρα αλλά και την κουλτούρα μέσω της γραμματικής. Έτσι, η γλώσσα γίνεται το αντικείμενο της διδασκαλίας. Πρέπει λοιπόν να εξετάσουμε την θέση της γλώσσας στη διδακτική όχι από την πλευρά του γλωσσολόγου αλλά από αυτή του εκπαιδευτικού, όπως είναι και ο στόχος της προβληματικής αυτού του θέματος.

Η γλώσσα

Η χρήση της γλώσσας αποτελεί κοινωνική πράξη, αφού είναι το πιο σπουδαίο εργαλείο της επικοινωνίας, χάρη στο οποίο ο άνθρωπος μεταδίδει την σκέψη του, τα συναισθήματά του, την γνώμη του. Η γλώσσα κατέχει μία θέση κλειδί στην ανθρώπινη ζωή, καθώς εκφράζει την προσωπικότητα αλλά και την εκπαίδευση του ατόμου που την χρησιμοποιεί.

Σκοπός λοιπόν του εκπαιδευτικού, ο οποίος διδάσκει την Γαλλική ως ξένη γλώσσα, είναι να οδηγήσει τους μαθητές του να ανακαλύψουν και να οικειοποιηθούν την ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας μεθόδους και τεχνικές, τις οποίες ο ίδιος θεωρεί κατάλληλες, χωρίς όμως να διαχωρίζει την γλώσσα από την κουλτούρα, αλλά να εισαγάγει την διδασκαλία του πολιτισμού και της κουλτούρας από την αρχή της μάθησης, γιατί όπως αναφέρει ο Germain Cl., 1993 εάν διδάσκουμε μία γλώσσα χωρίς να διδάσκουμε την αντίστοιχη κουλτούρα, διδάσκουμε στοιχεία χωρίς έννοια και στοιχεία στα οποία ο μαθητής αποδίδει εσφαλμένη έννοια.

Μπορούμε να πούμε, ότι η γλώσσα αποτελεί το κλειδί του πολιτισμού, καθώς εάν δεν υπήρχε γλώσσα, κανένας πολιτισμός δεν θα είχε γίνει γνωστός. Για αυτόν το λόγο κατά την Kramsch C., 1993 η γλώσσα δεν μπορεί να διδαχθεί ξεχωριστά από την κουλτούρα, καθώς δεν υπάρχει ίχνος κοινωνικοπολιτισμού που να είναι ανεξάρτητο από την γλώσσα. Η γνώση λοιπόν μίας ξένης γλώσσας δεν αποτελεί μόνο το μέσο επικοινωνίας ανάμεσα σε ανθρώπους δύο διαφορετικών χωρών, αλλά και το μέσο για να γνωρίσουμε την κουλτούρα και τον πολιτισμό μίας άλλης χώρας, να προσεγγίσουμε τον τρόπο ζωής και σκέψης των κατοίκων της, ώστε να κρατήσουμε οτιδήποτε ενδιαφέρον και χρήσιμο παρουσιάζει. Σύμφωνα δε, με τον Mounin G., 1984 για να διεισδύσει κανείς στην κουλτούρα πρέπει να γνωρίζει καλύτερα την γλώσσα και για να τελειοποιηθεί στη γλώσσα πρέπει να εξοικειωθεί με την κοινωνική κουλτούρα. Γι' αυτό σύμφωνα με τον Byram M., 1992 η γλώσσα και ο πολιτισμός θα έπρεπε να διδάσκονται μαζί.

Ο εκπαιδευτικός οφείλει να αναφέρεται τόσο στις διαφορές όσο και στις ομοιότητες που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο γλώσσες, αλλά και στους δύο πολιτισμούς, καθώς και να κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών του ως προς την ανακάλυψη του άλλου πολιτισμού και να τους ευαισθητοποιεί απέναντι του. Έτσι οδηγεί τους μαθητές του στην σύγκριση των δύο γλωσσών και των δύο πολιτισμών (ελληνικού και γαλλικού). Θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο, η κουλτούρα να διδάσκεται συγκριτικά δηλαδή όχι μόνο να χορηγούμε πληροφορίες για την γαλλική κοινωνία, αλλά και να τις συγκρίνουμε με την ελληνική πραγματικότητα και να δίνουμε την δυνατότητα στους μαθητές μας να μιλάνε στα γαλλικά για την καθημερινή τους ζωή. Γι' αυτό σκοπός μας, από την αρχή, είναι να δημιουργήσουμε στους μαθητές μας ένα κλίμα ελπίδας, ανοίγματος απέναντι στο καινούργιο, αναμονής, προσμονής και εμπιστοσύνης.

Πολύ συχνά, όταν ένας μαθητής δεν καταλαβαίνει αυτό που θέλουμε από αυτόν, το λάθος

ίσως να μην επιβαρύνει μόνο τον ίδιο, μπορεί να είναι δικό μας, να οφείλεται δηλαδή στην εξήγηση που του δώσαμε ή ακόμα στην μέθοδο που χρησιμοποιήσαμε. Συχνά αισθανόμαστε ενοχή ως προς τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές μας, ακόμα μας ανησυχεί η σιωπή τους, καθώς δεν προβλέπουμε τον χρόνο που τους είναι απαραίτητος για να καταλάβουν αυτό που τους ζητάμε και δεν δεχόμαστε το λάθος. Όμως, η σιωπή είναι χρήσιμη, απαραίτητη θα λέγαμε στη μάθηση, όπως και το λάθος, το οποίο επιτρέπει την μάθηση και αποτελεί μέρος της γνώσης.

Στόχοι του εκπαιδευτικού

Προτείνουμε ως στόχο μας την υιοθέτηση μίας προσέγγισης επικεντρωμένη στο μαθητή, στα ενδιαφέροντά του και στην ηλικία του, κάνοντας «υπεύθυνους» τους μαθητές όπως αναφέρει η Calliabetou P., 1995, ερεθίζοντας την περιέργεια τους και την επιθυμία τους να μάθουν, αλλά και μαθαίνοντάς τους να συμμετέχουν ενεργά στη τάξη και να συνεργάζονται ομαδικά.

Καλό είναι να γράφουμε αρκετά στο πίνακα όχι μόνον γιατί ένας μεγάλος αριθμός μαθητών είναι οπτικοί τύποι και έχουν ανάγκη να βλέπουν, αλλά και γιατί θεωρούμε ότι τους βοηθάει στην εκμάθηση. Ένα άλλο σημείο στο οποίο πρέπει να αναφερθούμε είναι το να καθορίζουμε τους στόχους μας γλωσσολογικούς, πολιτισμικούς και άλλους. Σκοπός μας είναι να συμβουλευόμαστε, να βοηθάμε, να διευκολύνουμε, να διορθώνουμε, να οργανώνουμε, να προκαλούμε το ενδιαφέρον, να ενθαρρύνουμε, να εξηγούμε, να πληροφορούμε, να διδάσκουμε αλλά και να βοηθάμε στη δημιουργία της προσωπικότητας των μαθητών μας. Πρέπει να δίνουμε στους μαθητές μας γνώσεις γλωσσολογικές, επικοινωνιακές και πολιτισμικές, οι οποίες θα τους επιτρέψουν να επικοινωνούν με κατάλληλο τρόπο σε καταστάσεις της καθημερινής ζωής, να τους μάθουμε δηλαδή την γλώσσα που χρησιμοποιούν σήμερα οι Γάλλοι και να τους διδάξουμε καταστάσεις που ταιριάζουν στην καθημερινότητά τους, που θα ευνοήσουν δηλαδή την ταύτισή τους με τους Γάλλους συνομήλικούς τους καθώς θα τους δημιουργήσουν και την επιθυμία να λάβουν το λόγο κατά την διάρκεια του μαθήματος. Τα θέματα που επιλέγουμε δηλαδή, να αντιστοιχούν στα κέντρα ενδιαφέροντός τους και στις ανάγκες επικοινωνίας των νέων, να απαντούν στις ανάγκες τους για επικοινωνία, να αναφέρονται σε πρόσωπα με τα οποία να μπορούν να ταυτιστούν. Ακόμα μπορούμε να τους παρέχουμε εικονογραφημένο υλικό (διασκεδαστικά σχέδια, εικόνες, φωτογραφίες, ποικιλία εγγράφων), να χρησιμοποιούμε τα κατάλληλα οπτικοακουστικά μέσα (διάλογους, τραγούδια, μουσική, ποιήματα) που να συμφωνούν με το γούστο των έφηβων μαθητών μας, καθώς και δραστηριότητες και ασκήσεις που να κεντρίζουν το ενδιαφέρον τους. Θεωρούμε ότι η διδασκαλία αποτελεί μία εμπειρία που γεμίζει με ικανοποίηση τόσο τον εκπαιδευτικό όσο και τον μαθητή. Η άμεση επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους έχει γίνει μία πραγματικότητα, η οποία οδηγεί στη εκμάθηση των ξένων γλωσσών, γι' αυτό στόχος μας είναι η ανάπτυξη της επικοινωνιακής δυνατότητας των μαθητών μας.

Θεωρούμε, ότι όποιος θέλει να μάθει μία ξένη γλώσσα, στηρίζεται στην μητρική του, για να μπορέσει να διεισδύσει στο μηχανισμό της γλώσσας που διδάσκεται, καθώς είναι αυτή που αποτελεί την βάση για την εκμάθηση, αφού το να μάθεις μία ξένη γλώσσα σημαίνει να δημιουργείς καινούργιες γλωσσολογικές συνήθειες, οι οποίες συγκρούονται συχνά με αυτές που κατέχεις ήδη στην μητρική σου γλώσσα. Το να μάθεις μία ξένη γλώσσα δεν σημαίνει απλά να την μιλάς, αλλά να ξέρεις να την χειρίζεσαι σε βάθος. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι μαθητές που μαθαίνουν τα Γαλλικά ως ξένη γλώσσα, δεν έχουν την δυνατότητα να έρθουν σε άμεση επαφή, να ακούν δηλαδή καθημερινά την γλώσσα που μαθαίνουν ώστε να τους γίνουν οικείοι οι ήχοι και οι ιδιαιτερότητες της. Η ικανότητα του να καταλάβουμε μία ξένη γλώσσα, του να μάθουμε να την μιλάμε με μία κάποια άνεση και σωστά αποτελεί ένα ταλέντο. Για να μάθουμε μία ξένη γλώσσα σε βάθος πρέπει συγχρόνως να είμαστε προικισμένοι με ταλέντο και να έχουμε πνευματικές ικανότητες.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού έχει κυρίαρχη θέση στην εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας, καθώς πρέπει να είναι ικανός να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών του και να τους αγαπάει, το οποίο είναι απαραίτητο αφού η εκπαίδευση απαιτεί την επικοινωνία μεταξύ τους, αλλά και να είναι σωστά καταρτισμένος, για να μπορεί να διδάξει, δεδομένου ότι η διδασκαλία είναι μία εργασία ειδικού χαρακτήρα, η οποία περιλαμβάνει μία καλή γνώση του αντικειμένου αλλά και την

δυνατότητα κατανόησης των προβλημάτων του διδασκόμενου καθώς και της δυναμικής της κοινωνίας μέσα στην οποία ζει ο μαθητής. Όλες αυτές οι γνώσεις θα βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό στο να αναλάβει το ρόλο του «διαμεσολαβητή», γιατί κύρια αποστολή του είναι η μεσολάβηση με στόχο την αφύπνιση και την ανάπτυξη όλων των ικανοτήτων ψυχολογικού και κοινωνικού χαρακτήρα των διδασκόμενων. Κατά τους Puren Chr., Bertocchini P., και Constanzo Ed., η πολύ γρήγορη εξέλιξη, μερικές φορές, των κοινωνιών απαιτεί από τον εκπαιδευτικό, μία συνεχή και δύσκολη προσπάθεια. Αυτές οι σκέψεις υποθέτουν ότι ο εκπαιδευτικός ενδιαφέρεται πραγματικά για τους μαθητές του και βρίσκεται πάντα κοντά τους, είναι ο κάτοχος της γνώσης, αυτός που οργανώνει το μάθημα και βοηθάει τους μαθητές του να καλύψουν τα κενά τους και να καταλάβουν καλύτερα τα σημεία που τους θέτουν προβλήματα, αφήνοντάς τους να ανακαλύψουν την ξένη γλώσσα, ακολουθώντας βέβαια πάντα τις οδηγίες του. Με αυτό τον τρόπο ο μαθητής περνάει από την εισαγωγή, την μύηση στη πρωτοβουλία. Ένα από τα προσόντα του εκπαιδευτικού είναι να έχει την ικανότητα να μεταδίδει τις γνώσεις με ευχάριστο τρόπο για να κερδίζει την προσοχή των μαθητών του, ώστε οι μαθητές να αισθάνονται ότι μαθαίνουν την ξένη γλώσσα ως παιχνίδι, όπου υπάρχουν κανόνες που πρέπει να ακολουθούν και στόχοι που πρέπει να φθάσουν. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να έχει γνώσεις, ικανότητες και να είναι αποτελεσματικός. Ο μαθητής συνήθως μαθαίνει την ξένη γλώσσα από υποχρέωση και όχι από πραγματικό ενδιαφέρον. Βασικό χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού είναι η υπομονή, και ως παιδαγωγός και ψυχολόγος πρέπει να παρέμβει την κατάλληλη στιγμή για να εξηγήσει στους μαθητές ότι οι ξένες γλώσσες είναι χρήσιμες για την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη.

Καινοτόμο λοιπόν θα είναι μέσα από διάφορες τεχνικές και τεχνολογίες που έχουμε την δυνατότητα να χρησιμοποιούμε σήμερα, να δώσουμε κίνητρο και ερεθίσματα στους εκπαιδευόμενους να μάθουν να αξιοποιούν σφαιρικά την μόρφωση που μπορούμε να τους παρέχουμε, μαζί με την κοινωνική μόρφωση την οποία λαμβάνουν μέσα από την καθημερινή διαβίωσή τους και να τους οδηγήσουμε στο να διερευνούν και να μαθαίνουν αντικειμενικά και πραγματικά χρήσιμα στοιχεία, μέσα από την ανάγκη που έχει δημιουργηθεί διαπολιτισμικά ή και πολυπολιτισμικά. Στόχος μας είναι να δώσουμε κίνητρα στους μαθητές μας και να τους παρέχουμε μία εκπαίδευση με μεγάλες προοπτικές. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι, η σωστή εκπαίδευση στοχεύει στο να εξειδικεύσει τους εκπαιδευόμενους στις ξένες γλώσσες, φέρνοντάς τους αρχικά κοντά στο πολιτισμό της γλώσσας που μαθαίνουν και στη συνέχεια εμβαθύνοντας ουσιαστικά στη χρήση της γλώσσας, βοηθώντας με αυτό τον τρόπο τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα χαρακτήρα περισσότερο ανοιχτό και ανεκτικό ως προς το ξένο και το διαφορετικό.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Byram M., Culture et éducation en langue étrangère, Hatier / Didier, Paris, 1992.
Calliabetsov-Coraca P., La didactique des langues de l'ère a-scientifique à l'ère scientifique, éditions Eiffel, Athènes, 1995.
Germain Cl., Evolution de l'enseignement de langues :5000 ans d'histoire, Clé International, Paris, 1993.
Kramersch C., "Context and culture in language teaching." University Press, Oxford, 1993
Mounin G., «Sens et place de la civilisation dans l'enseignement des langues», Le français dans le monde, n° 188, Hachette-Larousse, Paris, 1984.
Puren Chr., Bertocchini P., Constanzo Ed., Se former en didactique des langues, Clé International, Paris.